

REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA
 MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE

363

25. III / 1966

2085/3.0 II-1

3-III-1966 9

STRICT SECRET

Directia Treburilor C.C. al P.C.R.
 Nr. 461 / 3. III. 1966.

17/001630/CC'

393
 3 III 1966

TOVARASULUI ION GHEORGHE MAURER
 PRESEDINTELE CONSILIULUI DE MINISTRI

La propunerea permanenta a CC'

NOTA DE PROPUNERI

Referitor: cererea exprimată de ambasadorul URSS la București de a cunoaște părerea țării noastre cu privire la Conferința de la Tașkent

In audiența din 8 februarie 1966, la tovarășul ministru Corneliu Mănescu, ambasadorul URSS în Republica Socialistă România, A.V. Basov, după ce a înmînat un material informativ cu privire la desfășurarea tratativelor de la Tașkent, și-a exprimat dorința să i se comunice "părerea tovarășilor români asupra acestei probleme".

In urma acceptării propunerii de mediere a președintelui Consiliului de Miniștri al URSS, Alexei Kosîghin, între 4-10 ianuarie 1966, a avut loc la Tașkent întîlnirea dintre primul ministru al Indiei Lal Bahadur Shastri și președintele Pakistanului Ayub Khan, cu participarea directă a părții sovietice. Tratativele s-au concretizat prin semnarea la 10 ianuarie 1966 a unei declarații comune

- 2 -

Astfel, părțile s-au angajat să restabilească relații normale, în conformitate cu Carta ONU, s-au obligat să nu recurgă la forță și să rezolve litigiile prin mijloace pașnice, au convenit să retragă personalul armat pe pozițiile anterioare datei de 5 august 1965, au hotărât să fie reluată activitatea normală a oficiilor diplomatice și să examineze măsurile privind restabilirea legăturilor economice, comerciale, culturale, a comunicațiilor etc. și au căzut de acord să continue întâlnirile la diferite niveluri în problemele reciproce. În document se arată că s-a discutat problema teritoriilor Jammu și Kașmir și fiecare parte și-a expus poziția corespunzătoare (cunoscută)†

Rezultatele întâlnirii de la Tașkent au fost determinate, între altele, de următorii factori:

a) URSS și SUA, care au interese proprii ca acest conflict să fie plasat pe făgașul tratativelor, au exercitat presiuni asupra Indiei și Pakistanului, determinându-le să accepte anumite compromisuri (În materialul informativ înmînat de ambasadorul sovietic se arată că proiectul declarației comune a fost elaborat de partea sovietică. Ambasadorul pakistanez la Paris a confirmat că URSS și SUA au exercitat presiuni).

b) În timpul luptelor, cele două țări au suferit pierderi apreciabile, mai ales în armament, și refacerea potențialului lor militar se bazează în principal pe ajutorul URSS și SUA.

c) Conflictul armat indo-pakistanez a avut efecte negative asupra economiilor naționale ale ambelor țări, iar dezvoltarea lor economică depinde în mare măsură de ajutorul extern.

d) Statele care au luat poziție în problema Kașmirului, indiferent dacă au dat câștig de cauză Indiei sau Pakistanului, s-au pronunțat aproape în unanimitate ca disputa să fie soluționată pe cale pașnică.

Din punctul de vedere al guvernului indian, declarația de la Tașkent prezintă avantajul că India nu se mai află în situația de a fi confruntată simultan pe două fronturi (cu Pakistanul, respectiv cu R.P.Chineză). Prevederile declarației permit Indiei să câștige timp prelungind tratativele ulterioare pînă cînd Pakistanul va manifesta o poziție mai "rezonabilă". India are în vedere și faptul că, menținînd disputa cu Pakistanul în sfera tratativelor și contînd pe sprijinul URSS și SUA, țări interesate în preîntîmpinarea reluării ostilităților militare indo-pakistaneze și în slăbirea legăturilor chino-pakistaneze, va reuși să evite sau cel puțin să restrîngă influența R.P.Chineze asupra disputei indo-pakistaneze.

Declarația de la Tașkent este favorabilă și Pakistanului în sensul că, prin îndeplinirea primei părți a rezoluției Consiliului de Securitate din 20 septembrie 1965 (încetarea focului și retragerea trupelor ambelor țări), se plasează pe prim plan a doua parte a rezoluției și anume discutarea fondului problemei Kașmirului. Totodată, Pakistanul urmărește ca, printr-o anumită apropiere de URSS, care are o influență apreciabilă asupra Indiei, să obțină sprijin în timpul tratativelor ulterioare indo-pakistaneze.

Privită în ansamblu, declarația de la Tașkent reprezintă un pas important pe calea normalizării relațiilor indo-pakistaneze și, prin aceasta, o anumită contribuție la înseninarea atmosferei în această zonă geografică foarte frămîntată. Încheierea declarației în actuala conjunctură internațională constituie un succes relativ pentru

diplomația sovietică. Intrucît cu prilejul întîlnirii de la Taşkent nu s-a realizat o înțelegere asupra problemei Kașmirului, care constituie esența conflictului dintre India și Pakistan, rezultatele tratativelor indo-pakistaneze au un caracter limitat. De asemenea, aspectele pozitive ale declarației sînt umbrite de faptul că în timpul tratativelor indo-pakistaneze, U.R.S.S. și S.U.A. au exercitat presiuni asupra delegațiilor Indiei și Pakistanului, metode care nu sînt de natură să favorizeze statornicirea unor relații trainice între India și Pakistan, întemeiate pe respectul suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi, neamestecului în afacerile interne și avantajului reciproc.

Majoritatea țărilor care și-au exprimat în mod public poziția în legătură cu declarația de la Taşkent au apreciat pozitiv rezultatele tratativelor indo-pakistaneze precum și rolul jucat de U.R.S.S. în realizarea acestei înțelegeri. R.P.Chineză și R.P.Albania au privit nefavorabil declarația de la Taşkent și medierea sovietică.

Poziția țării noastre față de disputa indo-pakistaneză a fost exprimată în comunicatul comun româno-pakistanez, din octombrie 1964, în care cele două părți au fost de acord că diferendele existente în diferite părți ale lumii "trebuie să fie rezolvate pe cale pașnică, în conformitate cu Carta Națiunilor Unite și cu principiile dreptului și justiției internaționale". După declanșarea conflictului armat indo-pakistanez, guvernul român nu și-a exprimat public poziția. În lumina principiilor ce călăuzesc politica sa externă, România apreciază că problema Kașmirului trebuie abordată din punct de vedere principial și nu al unei politici de compromis. În convorbirile cu ministrul afacerilor externe al Pakistanului, care a vizitat țara noastră în 1965, acest punct de vedere a fost exprimat în mod deschis.

Avînd în vedere cele de mai sus propunem ca, în cadrul unei audiențe, să se comunice verbal ambasadorului sovietic în Republica Socialistă România, A.V.Basov, următoarele:

"Credem că declarația de la Taşkent constituie un pas înainte pe calea normalizării relațiilor indo-pakistaneze prin micșorarea tensiunii în această parte a lumii. Soluționarea problemei Kashmirului ar duce la dezvoltarea și consolidarea procesului de normalizare a relațiilor indo-pakistaneze început la Taşkent.

Guvernul român, în lumina principiilor ce călăuzesc politica sa externă, apreciază că problema Kashmirului trebuie abordată din punct de vedere principiel și rezolvată pe cale pașnică, în conformitate cu Carta Națiunilor Unite și cu principiile dreptului și justiției internaționale".

3 martie 1966

C. Păunescu

Nota a fost trimisă:

- tovarășului Gheorghe Apostol
- tovarășului Alexandru Bîrlădeanu
- tovarășului Emil Bodnăreș
- Secției Relațiilor Externe a CC al PCR